

Published on www.bilvavi.net

בלבבי-ב 024 דרכי קנין האמונה מתוך יסורים > [Home](#)

בלבבי-ב 024 דרכי קנין האמונה מתוך יסורים

אהבה שאינה תלויה בדבר - ע"י כח האמונה

נתבאר לעיל, שאהבת ה' התלויה בדבר משתנית אצל כל אדם וכפי ערך הכרתו בהטבה של הקב"ה עימו. לכן נקראת אהבה זו "אהבה התלויה בדבר".

הארכנו לבאר שישנם שני כיוונים לגלות שגם יסורים, גם דברים הנראה כביכול כדבר רע - הם בעצם הטבה מאיתו ית':

א. פעמים רבות מקרים שנראו בזמנם כרע לאדם, מתגלים לאחר זמן כהטבה, ומן המפורש יש ללמוד על הסתום, שגם דברים שאיננו רואים את ההטבה הטמונה בהם, באמת הם הטבה גמורה, ממילא הכל הופך להיות אהבה גמורה.

ב. אדם, בן אנוש, אינו מסוגל להבין את ההטבה של הבורא. לא רק את היסורים אין הוא מבין, אלא גם את ההטבה, מחמת שהיא באה מאינסוף, מהבורא ית'. כשנברא רואה את ההטבה, הוא רואה רק את חלקי ההטבה, אבל את עומק ההטבה אין באפשרותו להשיג. ממילא מבין האדם שאם את ההטבה אין הוא משיג, גם את היסורים אין הוא משיג, ויש לו רק אמונה פשוטה שכל מעשי הבורא הם הטוב האמיתי.

והנה, המדרגה הראשונה הנ"ל - לימוד מהמפורש על הסתום - שייכת יותר למדרגת האהבה התלויה בדבר. על ידי שאדם רואה שהיסורים הנראים כרע, הם בעצם הטבה גמורה, ממילא אין אצלו מפריע לאהבה התלויה בדבר: מצד ההטבה - יש לו הטבה, והוא מודה לקב"ה ואוהב אותו. וגם מצד היסורים - מתגלה לו שהם הטבה, ממילא אין מונע לאהבה התלויה בדבר.

לעומת זאת המדרגה השנייה - ההכרה בכך ששכל אנושי אינו מסוגל להבין את הנהגת הבורא, בין בענין ההטבה ובין בענין היסורים - מדרגה זו קרובה יותר למדרגת האהבה שאינה תלויה בדבר, כי אהבה התלויה בדבר שייכת עדיין למדרגת השכל, אבל אהבה שאינה תלויה בדבר היא התכללות בבורא ית', בבחינת "קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", ממילא אין כאן ענין של שכל כלל, זוהי מדרגה למעלה מגדרי השכל!

כל זמן שאדם מבין את ההטבה ומבין את היסורים, אוהב הוא במדרגה של הבנת השכל, וממילא זוהי אהבה ששייכת בין הנבראים, אהבה התלויה בדבר. כשאדם מקבל את נקודת העומק, ומבין שאינו מסוגל אפילו להתחיל להבין את הנהגת הקב"ה, וכל מעשיו של הקב"ה הם עבורו בבחינת "מאוד עמקו מחשבותיך" - הריהו דבק מכח אמונתו בעולם שלמעלה מגדרי הנבראים, ואז אהבתו היא אהבה שאינה תלויה בדבר!

כאשר יוצא אדם ממדרגת נברא ע"י כח האמונה שהוא מאמין בבורא עולם, נמצא שהוא מקשר את עצמו למעלה ממדרגת נברא ע"י כח האמונה, ובכך זה באפשרותו לדבק את עצמו באהבה שאינה תלויה בדבר.

זהו דבר עמוק מאוד: יש בורא, ויש נברא. היכן היא נקודת ההתקשרות האמיתית בין הבורא לנברא? - אם הנברא עובד את הבורא במדרגת נברא - הרי נשאר במדרגה זו של נברא. הדבקות האמיתית בבורא עולם מגיעה כאשר אדם מנסה לצאת מגדרי נברא, ולהתכלל בבורא. ואיך אפשר לצאת מגדרי נברא? הרי סוכ"ס אנחנו נבראים?! אכן, מכח ההשגה שלנו באמת איננו יכולים לצאת, אבל יכולים אנו להאמין שהקב"ה הוא אינסוף, וההטבה שלו גם היא אינסוף.

כח האמונה הוא, אפוא, הנקודה היחידה שעל ידה יכולים אנו לקבל איזו שייכות לאינסופי. שאר כל הנקודות הינן מוגבלות. כשאדם זוכה לאמונה זו [כמו שהארכנו לעיל], יכול הוא להיות דבק באהבה שאינה תלויה בדבר.

עבודת ההתבוננות בהטבה הטמונה ביסורים

נשוב ונבאר כיצד קונים את המדרגה הראשונה שהזכרנו לעיל.

הדבר הראשון שצריך אדם לעשות כדי לקנות את הדבר, הוא להתבונן לעצמו התבוננות פשוטה: איך הוא רואה דברים שבשעת מעשה נראים כרע, ולאחר מכן הם התברר שהיו לטובה.

הוא יכול להתבונן על מקרים הקשורים לעצמו, או לקרוא על מקרים כאלו בספרים, וכך להתבונן בעוד מקרה, ועוד מקרה - עשרות ואולי מאות מקרים - לראות איך דבר שהיה רע ומלא יסורים נהפך לטוב.

לאחר שראה את הדברים בשכלו, יתבונן האם הלב שלו מרגיש את הדברים? וכמעט בהכרח שלאחר ההתבוננות השכלית, הלב באמת עדיין אינו חש את הדברים.

דרך העבודה בזה היא כפי שדרכנו לאורך כל הדרך: דיבור עם בורא העולם.

אדם צריך לחשוב, להתבונן היטב בדברים, ואז לדבר עם בורא עולם ולומר לו כך: רבש"ע, את האמת אני יודע שכל מעשיך הינם תכלית הטוב, כפי שראיתי במקרים אלו ואלו, שבתחילה נראו לי כדבר רע ומלא יסורים, ובסופו של דבר התוצאה היתה טוב מושלם [וכאן יפרט את אותם מקרים]. מכח זה קיימת בי אמונה שלמה **שהכל** טוב, אבל אינני חש מספיק את הדברים. עזור נא לי, רבונו של עולם, שאזכה לחוש את הטובה שבכל מיקרה ומיקרה!"

כך צריך האדם להאריך בתפילה עוד ועוד, להתפלל ולבקש מהקב"ה שיעזור לו להרגיש בלב, לא רק לדעת בשכל, שכל הנעשה עמו ועם כל אדם - הכל לטובה, שיא הטבה שבעולם!

זהו חלק העבודה השייך לאותה שעה ביום המוקדשת להתבוננות, וכפי שנתבאר לעיל.

מלבד זאת ישנה גם העבודה השייכת לאורך כל היום. רואים אנו פעמים רבות במשך היום דברים שהם נסיונות ואף יסורים לאדם - פעם יסורים קטנים ופעם יסורים גדולים. ניתן דוגמאות פשוטות לדבר כדי לקרב את הדברים לנפש האדם:

אדם יוצא לרחוב ושומע תינוק בוכה בעגלה העוברת מול פניו. והנה כשיתבונן בדבר התבוננות שטחית, לפי הזמן והכח הנמצא לפניו, מה הוא יראה? - יסורים! אילו לתינוק היה טוב, בהכרח שלא היה בוכה. אם הוא בוכה, ודאי שמשהו מפריע לו. מה מפריע לו? אולי נפל לו המוצץ, אולי הוא רעב וכו'. במילים פשוטות אלו "יסורים".

והוא ממשיך להתבונן לעצמו: יסורים אלו שישנם לתינוק, האם הם נראים כטוב, או לא? המבט הפשוט הוא: תינוק בוכה - לא נראה טוב, הוא סובל. ואז הוא מתחיל לחשוב מדוע בכלל יש יסורים? הרי חז"ל אמרו: "אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עוון" (שבת נה ע"א), וא"כ בפשטות אם יש לפנינו אדם שסובל, ילד שסובל, תינוק שסובל - בהכרח שיש לו חטא. איך יכול להיות שתינוק חטא? הרי תינוק פטור מכל המצוות!

בשאלה זו התקשו רבים במהלך הדורות, ולא רק אנשים פשוטים, עד שבאו חכמינו ז"ל וגילו לנו את "אמונת הגלגול". בדורנו הדברים ידועים מאוד, אבל היו דורות שלמים בעבר שהדברים לא היו ידועים להם. עכ"פ אחרי שאנו יודעים ומאמינים באמונת הגלגול, ברור לנו שאם התינוק סובל, בהכרח שהוא צריך לתקן פגם כלשהו שפגם באחד מגלגוליו הקודמים.

ואז האדם מתבונן לעצמו: אם תינוק זה סובל, בהכרח שעבר עבירה מסוימת בגלגול קודם. מהי אותה עבירה? אינני יודע. אבל ידוע לי מעל לכל ספק שהוא עבר עבירה כלשהי. במצב זה עליו לבחור באחת משתי האפשרויות: האחת - להישאר עם החטא, ולהיות ח"ו רחוק מן הבורא, והשניה - לקבל יסורים, למרק את החטא ולהתקרב לבורא עולם.

אומר האדם לעצמו: כיון שברור לי "כי השלמות האמיתי הוא רק הדביקות בו יתברך, כי רק זה הוא הטוב. וכל זולת זה שיחשבוהו בני האדם לטוב, אינו אלא הבל ושוא נתעה" (כפי שהאריך בזה המס"י בפרק א), כלומר הטוב היחידי הוא קרבת אלוקים! כשנשאלת, אפוא, השאלה אם יסורים אלו טובים או לא, המבחן הוא אחד: לא אם היסורים נוחים לאדם או לא. השאלה היא מהי הנקודה הפנימית של היסורים. וכיון שבלי היסורים האדם רחוק מהבורא ועם היסורים הוא מתקרב אליו יותר, נמצא שיסורים אלו הינם הטבה גמורה לאדם.

אם כן, אותם יסורים שבמבט שטחי, במבט חיצוני, נראים כ"רע" - בפנימיות הדברים זוהי הטבה גמורה. כי בלי היסורים הללו היה האדם רחוק ממנו יתברך, והטוב האמיתי הזה היה נעדר ממנו לפחות בחלק, ודוקא היסורים האלה הם שמקרבים אותו לקב"ה, ומה שמקרב את האדם לקב"ה הוא בעצם הטבה גמורה!

זוהי דוגמא אחת מני רבות. העולם הזה מלא כולו בחסדים נגלים, אך גם מלא ביסורים. ישנם אנשים שיש להם צער בפרנסה, ישנם שלקו בצער גידול בנים, ויש אחרים שצערם הוא בתחום של שלום בית. ישנם הרבה אופנים של יסורים כאן בעולם, אבל המכנה המשותף הפנימי של כל היסורים האלו הוא: "אין יסורים בלא חטא", ממילא כל יסור ויסור שהקב"ה מייסר בו את האדם, הכל נועד למטרה אחת פשוטה: לקרב את האדם לבוראו באמת.

וכפי שביארנו, הכרה זו בהטבה שבכל מעשי הבורא מתחלקת לשני חלקים: ישנם דברים שאדם רואה בעולם הזה שבתכליתם הינם הטבה מן הבורא יתברך, וישנם דברים שאולי לא בשעת מעשה, אבל במבט הכולל הוא רואה את ההטבה שבהם ומכח הגלוי הוא לומד על הסתום. וכשאדם מעמיק יותר ומשתחרר מההסתכלות החיצונית שעליו להבין כל דבר ולראות את ההטבה הטמונה בו, הוא רואה את הטוב מחמת שהוא מאמין באמונה שלימה שאין יסורים בלא חטא - או חטא בגלגול זה, או חטא בגלגולים הקודמים. נמצא, שכל יסור ויסור שתוקף את האדם הוא בעצם הטבה גמורה.

התבוננות ביסורי אחרים וביסורי עצמו

בעצם, נקודה זו של התבוננות בהטבה שביסורים מתחלקת באופן כללי לשני חלקים: ישנם יסורים שאדם רואה אותם ביחס לחברו, וישנם יסורים שהאדם רואה אותם ביחס לעצמו.

במשל שהבאנו על האדם ההולך ברחוב ורואה תינוק בוכה, אלו יסורים ששייכים לחברו, יסורים שהם חיצוניים לו, ושם ההתבוננות בשעת מעשה הרבה יותר קלה, כיון שהאדם עצמו אינו סובל, ואם אינו אוחד במדרגת אהבת ישראל גבוהה, הוא גם לא כל כך מרגיש את סבל הזולת. נמצא אם כן, שאפילו אם הוא רואה את היסורים בפועל, אבל השפעתם עליו אינה רבה במיוחד, ממילא יש לו שקט ורוגע להתבונן בהם.

אפילו אם יעמוד לידו אדם הסובל יסורים, אם אין אלו יסורים נוראים במיוחד, כמו למשל אדם שכרתו לו שתי ידיים ושתי רגליים, שדבר כזה באמת יכול לזעזע כל לב, אלא יסורים פשוטים, כמו תינוק בוכה, אדם שאיבד עשרה שקלים וכו', דברים מאוד פשוטים שבד"כ הלב לא כל כך כואב אותם - ההתבוננות בהם קלה, ואז יש להתבונן שמצד חיצוניותו הדבר נראה רע, אך בפנימיותו ודאי זוהי הטבה גמורה - או הטבה בעולם הזה שמתגלית לאחר מכן, או הטבה מצד היסורים שממקרים את העוונות וגורמים לקרבת ה'.

כל זה במה שנוגע להתבוננות ביסורים הבאים על חברו, אבל ישנה התבוננות נוספת, שאדם מתבונן ביסורים הבאים עליו, על עצמו.

נקודה זו בנויה מן הקל אל הכבד: ישנם יסורים שהם קלים, כמו לדוגמא מה שמצינו בגמ' (ערכין טז ע"ב): "ועד היכן תכלית יסורין?... רבא, ואיתימא רב חסדא, ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים!" כלומר, רצה להוציא שלוש פרוטות מהכיס ויצאו לו שתיים - גם זה נקרא יסורים!

אלו הם יסורים קלים, אבל ישנם יסורים שהם יותר קשים לאדם, כגון יסורי הגוף - מחלות רח"ל, או יסורי הנפש.

נתקדם מהקל אל הכבד. נתבונן נא בדברי הגמ' הנ"ל שאדם שהוציא מעות מן הכיס פחות ממה שרצה, הרי אלו יסורין.

בגמרא זו כתובה נקודה עמוקה שצריך להבין אותה. נתאר לעצמנו אדם עומד במכולת לפני הקופה, החנווני עושה לו חשבון ויצא שעליו לשלם סך של מאה ועשרים שקלים. הוא מכניס ידו לכיסו ומוציא משם שטר של חמישים שקלים. כעת עליו להכניס פעם נוספת את ידו לכיס להוציא שטרות נוספים.

והנה, אדם כזה, אם אינו חי על דרך של חיפוש של הקב"ה בכל דבר ודבר, הרי אפילו לא העלה על דעתו שאלו יסורים. בתנועה טבעית הוא מכניס שוב את היד לכיס, מוציא את השטר הנדרש ומושיטו לחנווני. אם תשאל אותו כעת: "היו לך יסורים?" הוא יביט עליך בתמיהה ולא יבין כלל מה אתה רוצה ממנו...

נמצא, שאדם זה, הקב"ה שלח לו יסורים, נתן לו אפשרות להתקרב אליו ית', ואם היה מביט על מעשיו במבט הנכון, היה זוכה להתקרב אל הבורא אפילו בדבר שלכאורה נראה פשוט. אבל בחוסר התבוננותו דילג יהודי זה על אותם יסורים, והפסיד את המתנה הנפלאה ששלח לו הקב"ה!

התבוננות ביסורים הקלים תקל על קבלת היסורים הקשים

מי שמרגיל את עצמו לראות את הבורא ביסורים הקלים, גם כשיבואו היסורים הקשים יהיה לו יותר קל לראות בהם את יד ה'. אבל טבע האדם שביסורים הקלים הוא אפילו לא מתבונן שהם יסורים, אלא סובל אותם בתור "מלומדה", וכשבאים יסורים קשים, כמו שח"ו נפטר בן או אבא וכו' - אז עומד האדם לפתע לפני שוקת שבורה, כי לא עמל קודם לייסד אצלו את האמונה ואת אהבת הבורא.

אם רוצה אדם לעבוד בצורה מיוסדת, עליו להתחיל מהדברים הקלים והפשוטים ביותר שישנם! הוא הכניס את היד לכיס ויצא לו סכום שאינו יכול להשתמש בו. כעת, כשהוא מכניס שוב את היד לכיס, יעשה זאת מתוך התבוננות פשוטה, ידבר עם הקב"ה במחשבה ויאמר לו כך: "בורא עולם, מי גזר על כך שכשאכניס את היד בפעם הראשונה לכיס, אוציא את הסכום הפחות? אתה יתברך גזרת! יוצא אם כן, שרצונך שאכניס פעמיים את היד לכיס. רבוננו של עולם, אם כך אתה רוצה - ודאי שהדבר טוב עבורי!" והוא מכניס בשמחה את היד לכיס פעם נוספת.

אדם שיקח את היסורים הקטנים הללו ויחווה אתם באמת, יוכל לקנות לו בזה אושר עצום! כי יסורים אלו הרי נמצאים אצלנו יום יום, שעה שעה, ובד"כ ללא התבוננות אנחנו מדלגים עליהם, ומפסידים בזה את הכלים שהקב"ה שולח לכל יחיד ויחיד שיוכל לחיות עם הקב"ה באהבה. אם לא מתבוננים - לא מרגישים, ואם לא מרגישים - מדלגים, ואם מדלגים - מפסידים רגעים יקרים של קרבת ואהבת ה'!

אם אדם חי בהתבוננות פשוטה ואמיתית שכל פעולה שהוא עושה, אפילו הקלה שבקלים, והיא אינה מצליחה לו, זוהי צורה לייסרו מן השמים - הרי שפעולה זו השרישה בתוכו אמונה ואהבת ה' אמיתית.

אי אפשר להאריך יותר מדי בפרטים, אבל העיקר כאן זו הנקודה, ומי שקולט את הנקודה ועמל לקנותה באמת, אין לתאר ואין לשער את הקנין העצום שיהיה לו ממנה! זהו דבר בדוק ומנסה שמי שחי כך, הופך להיות אדם רגוע, שלו ושמח.

מכח מעשים פשוטים אלו, האדם קונה אמונה, קונה אהבת ה' ומתקן את מידת הסבלנות ומידת הכעס שלו. אך כל זה בתנאי אחד, פשוט ואמיתי: שישים לב לכל מה שקורה לו, בין מעשה קטן שבקטנים, ובין מעשה גדול שבגדולים, בכל מעשה עליו לראות את הבורא עולם ולדבר עימו בפשיטות: "רבוננו של עולם, אתה רוצה כך, אז אני מקבל זאת בשמחה רבה וכו".

כשאדם מרגיל את עצמו במקרים הקטנים הללו לחיות עם הקב"ה מתוך אהבה, מכאן ואילך יוכל להכנס לנקודה היותר עמוקה, הלוא המה היסורים היותר קשים.

יש להתקדם בענין זה בהדרגה. להרגיל את עצמו שלפחות שלושים, ארבעים, או חמישים פעם ביום יראה אמונה מתוך יסורים, או אהבה מתוך יסורים, והוא חי את הדברים, ממילא כשייתקל במקרים קשים יותר, צרות שאינן מתרחשות בכל יום - יהיה בידיו כלי לחיות עם אהבת ה' גם מתוך יסורים!

קורה ונשבר לאדם מכשיר חשמל בבית, כמו מקרר, מכונת כביסה וכו', ועלות התיקון מסתכמת בסכום של אלפי שקלים. והרי בד"כ אדם אינו משופע בכספים מיותרים... אין ספק שאלו יסורים גדולים עבורו!

במצבים כאלו עליו לעמוד ליד מכונת הכביסה השבורה ולומר לקב"ה [כמובן, בתנאי שהמקום נקי שם]: "רבוננו של עולם, מי הפעיל את המכונה עד עכשיו? אתה יתברך!! מי שבר אותה? אתה יתברך!! למה שברת? אתה רוצה להזיק לו או להטיב לי? אני בטוח, רבוננו של עולם, שרצונך אך ורק להיטיב לי! נכון, קשה לי לשלם את הנזק, ואינני יודע מהיכן אקח את הכסף הדרוש לך, אבל ראשית כל, עוד לפני שאקנה מכונה חדשה, עלי להתבונן: מי שבר את המכונה הזו? והתשובה היא: מי שהפעיל אותה עד היום, הוא זה ששבר אותה כעת!! וכשם שבשעה שהפעיל אותה היתה זו הטבה גמורה שלא אצטרך לכבס בידיים ויהיה לי קל יותר, כך גם כששבר אותה, ודאי שזו הטבה גמורה!"

והוא מוסיף ואומר: "רבוננו של עולם, כשם שאני מודה לפניך שהמכונה פעלה עד היום, כך הנני מודה לך ששברת לי אותה, כי בטוחני שזהו מעשה טוב גמור!"

אם אדם אינו חי בחיי היום יום את היסורים הקטנים, לפתע כשמגיעה הוצאה של אלפי שקלים - קרי יסורים גדולים - הוא חש דכאון ועצבות. הוא חושב לעצמו: "רבש"ע, מה קרה כאן?" ומתחיל לחפש מה באפשרותו לעשות בענין תיקון המעשים, איזה מעשה טוב לא עשה עד היום שבשל כך הגיעו לו היסורים.

ודאי שיש לערוך לעצמו גם חשבון הנפש, אבל לפני חשבון הנפש צריך שיקנה לעצמו את מידת האמונה ומידת האהבה. אוי

לחשבון הנפש הצומח מתוך עצבות ודכאון!

על ידי מבט אמיתי על הדברים, נכנסים למהלך של שמחה, ואז ניתן לעשות חשבון הנפש מתוך שמחה בבורא עולם.

ראינו אצל גדולי ישראל, שגם בשעה שפקדו אותם האסונות הגדולים ביותר, היו שרויים בשמחה. כיצד? - כי בחיי היום יום שלהם, בנקודות הכי פשוטות, הם חיו עם אמונה, וככל שאדם חי עם אמונה בחיי היום יום, כך האמונה נשרשרת בלבו. הוא מתבונן שעה בדברים, ובמשך היום מיישם את הדברים עוד פעם ועוד פעם, וקובע בלבו את אמיתת האמונה, והדבקות בקב"ה מאהבה.

יעזור הקב"ה שנזכה באמת לראות את יד ה' בכל דבר, להרגיש את אהבתו יתברך בכל נקודה ונקודה, ולהתקרב אליו כל הימים, אמן.

- [\[בלבבי משכן אבנה - ח"ב\]](#) 1]

Source: <http://bilvavi.net/shiur> בלבבי-ב-024-דרכי קנין האמונה מתוך סורים

Links

[1] <http://bilvavi.net/bilvavi.beis>